

Sygn. akt III RC 198/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2018 roku

Sąd Rejonowy w Pisz III Wydział Rodzinny i Nieletnich w składzie:

Przewodniczący SSR Grzegorz Siwik

Protokolant sekretarka Anna Puczyłowska

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2018 roku w Piszu

na rozprawie

sprawy z powództwa W. K. (1)

przeciwko A. K.

o uchylenie ustawowego obowiązku alimentacyjnego na rzecz A. K.

I. Oddała powództwo.

II. Przyznaje adwokatowi P. Z. opłatę w wysokości 600 (sześciuset) złotych powiększoną o kwotę 138 (stu trzydziestu ośmiu) złotych podatku VAT od przyznanej opłaty tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanemu A. K., którą nakazuje wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Pisz.

III. Obciąża powódkę opłatą stosunkową od pozwu w kwocie 240 (dwustu czterdziestu) złotych, którą uznaje za uiszczoną w całości.

IV. Nie obciąża powódki pozostałymi kosztami na rzecz Skarbu Państwa.

Sygn. akt III RC 198/17

UZASADNIENIE

Powódka W. K. (1), reprezentowana przez pełnomocnika, wniosła o uchylenie ustawowego obowiązku alimentacyjnego obciążającego W. K. (1) na rzecz pozwanego A. K..

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że pozwany A. K. jest jej ojcem. Ze względu na stan zdrowia oraz sytuację życiową pozwany od dnia 07 sierpnia 2008 r. umieszczony został w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej w domu pomocy społecznej – (...) Ewangelickim (...) w M. (...) w U.. Dotychczas nie było sytuacji, aby W. K. (1) zmuszona była dostarczać środków na utrzymanie swojego ojca. Obecnie jednak Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w E. – organ odpowiedzialny za umieszczenie A. K. w domu pomocy społecznej – w oparciu o art. 128 kro w zw. z art. 61 ups wezwał W. K. (1) do partycypacji w miesięcznych kosztach utrzymania pozwanego w (...). W piśmie do powódki wskazano również, że środki te zostaną wyegzekwowane od powódki polubownie lub w drodze postępowania cywilnego. W związku z powyższymi okolicznościami po stronie powodowej zaistniał interes prawny do uchylenia się od ciężącego na powódce ustawowego obowiązku alimentacyjnego na rzecz pozwanego – na tej podstawie kierowane były wobec niej roszczenia. Wynikało to z faktu, że w niniejszej sprawie łożenie przez W. K. (1) środków na utrzymanie jej ojca, w oparciu o art. 144¹ kro, jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. A. K. był alkoholikiem przez całe życie powódki. Jej najwcześniejsze wspomnienia o pozwanym związane były z pijącym ojcem. W ocenie powódki negatywne doświadczenia związane z osobą pozwanego rzucają się cieniem na całe jej życie. Zgodnie z jej odczuciami

ojciec zniszczył jej dzieciństwo oraz młodość. Nie interesował się córką, nie wychowywał jej, niełożył na utrzymanie. Zapewniał za to wiele bólu, gdy wszczynał kolejne pijackie awantury i znęcał się nad swoją żoną. Nigdy nie próbował leczyć swojego uzależnienia ani też naprawić relacji z córką. Zdaniem strony powodowej obecny stan zdrowia oraz sytuacja materialna pozwanego są wyłącznie efektem jego własnych, destruktywnych wyborów – pozwany cierpi m.in. na padaczkę alkoholową oraz Zespół (...).

Pozwany A. K., reprezentowany przez pełnomocnika adwokata ustanowionego z urzędu, wniósł o oddalenie powództwa. Zdaniem strony pozwanej nie ma podstaw do uchylenia obowiązku alimentacyjnego, gdyż wysokość obowiązku alimentacyjnego nie została ustalona żadnym orzeczeniem.

Pełnomocnik powódki wskazał, iż obowiązek alimentacyjny wynika z mocy prawa i przepisy określają, jaka jest kolejność osób zobowiązanych. W tym przypadku pierwszą osobą zobowiązaną będzie powódka i jej druga siostra.

Sąd ustalił, co następuje:

Powódka W. K. (1) jest córką pozwanego A. K..

(dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa k. 8)

Mężczyzna w dniu 07 sierpnia 2008 r. został umieszczony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w E. w (...) Ewangelickim (...) w M. (...) w U. i przebywał tam do dnia rozstrzygnięcia. Pobyt w placówce był odpłatny, miesięczny koszt pobytu w 2017 r. wynosił 3.550 zł. Pozwany, A. K., pozostawał w złym stanie fizycznym i psychicznym. Poruszał się na wózku inwalidzkim, często tracił równowagę i miewał omdlenia. Chorował na Zespół (...) w przebiegu uzależnienia od alkoholu. Występowała padaczka alkoholowa. Miał zaniki pamięci. Posiadał orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności. Opiekunowie wykonywali wszystkie zabiegi higieniczne, był pampersowany. Komunikacja werbalna częściowo zaburzona.

(dowód: informacja z (...) Ewangelicki (...) k. 29; dokumentacja dotycząca stanu zdrowia pozwanego A. K. w tym orzeczenie o niepełnosprawności, karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 30-45)

Pismem z dnia 26 września 2017 r. MOPS w E. poinformował powódkę W. K. (1), że organ zobowiązany jest do ustalenia sytuacji materialnej osób obowiązanych do wnoszenia opłaty za pobyt osób bliskich w domach pomocy społecznej oraz ustalenie w drodze umowy wysokości wnoszonej opłaty. Podniósł, że w ustawie o pomocy społecznej ustawodawca wskazał osoby i podmioty zobowiązane do ponoszenia opłat i ustalił kolejność ich ponoszenia. W drugiej kolejności opłatę za pobyt w (...) wnoszą – małżonek, zstępni przed wstępnymi – zgodnie z zawartą umową w trybie art. 103 ust. 2 u.p.s. W trzeciej kolejności obowiązek ten ciąży na gminie, z której osoba została skierowana do (...). Ponadto, organ wskazał w piśmie okoliczności, które umożliwiają częściowe lub całkowite zwolnienie z opłat. Organ poinformował, że opłatę za pobyt A. K. będzie zastępczo wносиła Gmina M. E.. Jednakże Gminie przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków, więc Gmina z tego prawa skorzysta i będzie ubiegała się o zwrot poniesionych kosztów.

(dowód: wezwanie z Ośrodka Pomocy (...) k. 9-10)

Dotychczas nie było sytuacji, aby W. K. (1) zmuszona była dostarczać środków na utrzymanie swojego ojca. Nie istniała w tym zakresie żadna umowa ani orzeczenie sądowe.

A. K. był alkoholikiem i było tak praktycznie przez całe życie powódki. Jej najwcześniejsze wspomnienia o pozwanym związane były z pijącym ojcem. Pozwany nie interesował się dziećmi, w tym córką powódką W. K. (2). Nie uczestniczył w sposób dostateczny w jej wychowaniu, ani niełożył na jej utrzymanie. Mężczyzna wszczynął liczne pijackie awantury i znęcał się nad swoją żoną. Nigdy nie próbował leczyć swojego uzależnienia ani też naprawić zaburzonych relacji z córką. Obecny stan zdrowia oraz sytuacja materialna pozwanego są w znacznej większości związane z jego własnymi, destruktywnymi wyborami.

(dowód: zeznania powódki W. K. (1) k. 106v. – 107v.; zeznania pozwanego A. K. k. 107v.; zeznania świadków: W. K. (3) 61 – 61v., k. 104v.; I. B. k. 105; Z. B. k. 105; H. S. k. 105 – 105v.; K. D. k. 105v. – 106; informacja z KPP w E. k. 59)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu, na podstawie zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego powództwo o uchylenie obowiązku alimentacyjnego nie zasługiwało na uwzględnienie i jako takie podlegało oddaleniu.

W realiach niniejszej sprawy stan faktyczny nie budził najmniejszych wątpliwości, był bezsporny. Pozwany w dniu 07 sierpnia 2008 r. został umieszczony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w E. w (...) Ewangelickim (...) w M. (...) w U. i przebywał tam do dnia wydania orzeczenia. Pobyt w placówce był odpłatny. Mężczyzna w przeszłości był alkoholikiem. Jego obecny stan zdrowia był bardzo zły. Ponadto, pozwany miał zaburzone relacje rodzinne, w tym z córką W. K. (1). Z powodu alkoholizmu praktycznie nigdy nie uczestniczył w jej życiu jako ojciec. Jednocześnie dotychczas nie było sytuacji, aby W. K. (1) zmuszona była do dostarczania środków na utrzymanie swojego ojca. Nie istniała w tym zakresie żadna umowa ani orzeczenie sądowe. MOPS w E. pismem z dnia 26 września 2017 r. poinformował jedynie powódkę o istniejących możliwościach prawnych i zapowiedział ewentualne podjęcie dalszych kroków prawnych, w przypadku braku porozumienia w tej kwestii. Powódka w odpowiedzi wystąpiła do Sądu z niniejszym pozwem – niejako uprzedzając ruch MOPS-u w E..

Faktycznie, MOPS w E. może zwrócić się z żądaniem opartym na treści art. 128 kro zgodnie, z którym obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo. Obowiązek alimentacyjny obciąża zstępnych przed wstępnymi, a wstępnych przed rodzeństwem; jeżeli jest kilku zstępnych lub wstępnych obciąża bliższych stopniem przed dalszymi (art. 129 § 1 kro). Art. 133 § 1 kro stanowi, że rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Poza powyższym wypadkiem uprawniony do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku (§ 2).

Jest to obowiązek wynikający z ustawy, z mocy prawa. W ocenie Sądu nie można uchylić ustawowego obowiązku, istniejącego jedynie abstrakcyjnie.

Dokonując powyższego rozstrzygnięcia Sąd miał przede wszystkim na uwadze treść art. 144¹ kro. Artykuł 144¹ kro stanowi podstawę materialnoprawną powództwa o uchylenie się od wykonania obowiązku alimentacyjnego. Czynna legitymacja procesowa przysługuje zobowiązanemu, a bierna uprawnionemu. Ustawodawca doprecyzowuje, że chodzi nie o „uchylenie” się od obowiązku alimentacyjnego „w ogóle”, ale o uchylenie się od obowiązku, który jest wykonywany. Bez znaczenia jest podstawa wykonywania obowiązku, tzn. orzeczenie sądu czy też umowa. Dopuszczalność powództwa nie jest również uzależniona od czasu wykonywania obowiązku alimentacyjnego. Powództwo o uchylenie należy potraktować jako powództwo o ukształtowanie stosunku prawnego, jaki w analizowanym przypadku stanowi stosunek alimentacyjny (Jędrejek G., Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz aktualizowany [w:] LEX/el, 2019).

Mając na uwadze powyższe okoliczności sprawy Sąd uznał, że nie zachodzą przesłanki z art. 144¹ kro uzasadniające uchylenie obowiązku alimentacyjnego, albowiem ten na chwilę obecną nie jest przez powódkę wykonywany. Dlatego też powództwo oddalono, o czym orzeczono w punkcie I orzeczenia.

Rozstrzygnięcie z punktu II orzeczenia, odnośnie przyznania adwokatowi z urzędu opłaty w wysokości 600 zł powiększonej o kwotę 138 zł tytułem VAT Sąd oparł na podstawie § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 8 pkt. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714) przy uwzględnieniu, że wartość przedmiotu sporu wynosiła 4.800 zł.

Sąd obciążył powódkę opłatą stosunkową od pozwu w kwocie 240 zł, którą uznał za uiszczoną w całości. I jednocześnie Sąd nie obciążył powódki pozostałymi kosztami na rzecz Skarbu Państwa.